

Pornografia 2.0. Nowe zagrożenia na podstawie studiów przypadków

Pornography 2.0. New threats based on case studies

DOI 10.25951/11159

Wprowadzenie

Pornografię obecnie uznaje się za jedną z form rozrywki dla osób dorosłych. Dla potwierdzenia tej tezy wskazuje się na pozytywne aspekty wynikające z jej używania, czyli: lepsze poznawanie siebie i swoich potrzeb, rozwój własnej seksualności, przełamanie lęków w sferze intymności, urozmaicenie życia seksualnego. Pornografia w wielu przypadkach traktowana jest jako forma inspiracji do nowych inicjatyw w sferze seksualnej (McCormack, Wignall 2017).

Niewątpliwie wskazać można także na negatywny wpływ pornografii – na moralność, trwałość związków, satysfakcję seksualną i ogólny dobrostan (Camilleri, Perry i in. 2021) – choć szkodliwość pornografii bywa kwestią sporną wśród badaczy zajmujących się tą tematyką.

Badania w jej zakresie prowadzone są zarówno w społecznych, jak i medycznych dziedzinach. Badania sugerują, że pornografia wpływa na psychikę jednostek. Może prowadzić do uzależnienia, zmiany postrzegania seksu, relacji interpersonalnych, a także oddziaływać na samoocenę i obraz ciała (Brand, Blycker i in. 2019). Zrozumienie tych skutków może pomóc w opracowaniu odpowiednich strategii zarządzania i wsparcia dla osób dotkniętych problemami związanymi z korzystaniem z pornografii.

Pornografia może powodować zmiany społeczne i kulturowe dotyczące zachowań seksualnych, postrzegania intymności, stereotypów płciowych oraz relacji międzyludzkich. Badanie tych aspektów jest szczególnie ważne w kontekście troski o zdrowie społeczne. Pornografia wpływa zarówno na zdrowie fizyczne, jak i emocjonalne jednostek. Dotyczy to takich kwestii, jak satysfakcja seksualna, ryzyko rozwoju dysfunkcji seksualnych czy skuteczne strategie terapeutyczne. Badanie przemysłu pornograficznego jest istotne ze względu na związane z nim

kwestie etyczne, wyzysk pracowników, kontrowersje wokół treści oraz wpływ na ekonomię.

Pornografia została uznana za towar, który nie jest przeznaczony dla dzieci, ponieważ może uzależnić i negatywnie wpłynąć na zdrowie. Jednak jeśli jest stosowana z umiarem i w sposób odpowiedzialny, to stanowi społecznie akceptowalną formę aktywności. Z czasem stała się lukratywnym biznesem i potężną gałęzią branży filmowej. Wraz z rozwojem technologii w społeczeństwach zachodnich pojawiła się przestrzeń do stworzenia kanałów masowej dystrybucji materiałów pornograficznych. Powstał więc nowy problem społeczny – tzw. pornografia 2.0, a wraz z nią wyzwania dla badaczy i praktyków zajmujących się nie tylko naukami społecznymi.

Pornografia a zagrożenia

Badania – trwające od lat 70. ubiegłego wieku – potwierdzają jedynie istnienie korelacji między korzystaniem z pornografii a jej negatywnymi konsekwencjami dla funkcjonowania jednostek, głównie w sferze seksualnej. Emily Mellor i Simon Duff (2019) dokonali przeglądu dwudziestu jeden dostępnych badań, przeprowadzonych z udziałem przestępców seksualnych, jednak nie udało im się znaleźć związku między używaniem pornografii a popełnianiem przestępstw. Wśród głównych czynników uniemożliwiających jednoznaczną odpowiedź na pytanie o wpływ pornografii na umysł potencjalnego przestępcy, autorzy wskazali niejednorodność grupy badanej i różnice w definiowaniu pornografii. Inne badanie, przeprowadzone na grupie ponad 15 tysięcy osób obu płci, wykazało, że problemowe użycie pornografii dotyczy jedynie od 3 do 8% wszystkich odbiorców tego typu treści (Böthe i in. 2020). Badania Milтона Diamonda i Ayako Uchiyamy (1999) wykazały negatywną korelację między dostępem do brutalnej pornografii a ilością przestępstw popełnianych na tle seksualnym, co doprowadziło niektórych badaczy do tezy, że potencjalni przestępcy seksualni mogą korzystać z materiałów wizualnych i nie odczuwać potrzeby realizowania swoich fantazji w prawdziwym życiu. Temat ten nie został jednak podjęty przez innych badaczy, być może także ze względów etycznych.

Z kolei w metaanalizie opublikowanej w roku 2015 przeanalizowano 22 badania z 7 różnych krajów. Wykazała ona korelację pomiędzy konsumpcją pornografii a werbalną i fizyczną agresją, zarówno u kobiet, jak i u mężczyzn. Nie udało się udowodnić, że pornografia stanowiła przyczynę zachowań, choć ogólny wzorzec wyników sugerował, że może je zaostczać (Wright i in. 2015).

Kolejnym problemem podejmowanym w badaniach nad pornografią jest samoocena osób badanych, która wpływa znacząco na sposób udzielania odpowiedzi, a także motywację do udziału w takich badaniach. Korzystanie z pornografii jest nieakceptowane przez większość religii, w wielu środowiskach uważane za niemoralne lub ambiwalentnie moralne, zwłaszcza jeśli dana osoba jest w związku. Taka aktywność jest w wielu społecznościach przestrzenią tabu. W konsekwencji osoby, które mają wyrzuty sumienia z powodu korzystania z pornografii, mogą wyolbrzymiać jej negatywny wpływ na swoje życie. Uznają siebie za osobę uzależnioną od pornografii bez obiektywnych wskaźników ku temu – błędnie postrzegają swoje korzystanie z pornografii jako kompulsywne (Grubbs i in. 2018).

W jednym z badań niemal 9 na 10 mężczyzn i 1 na 3 kobiety w wieku 18–26 lat deklaroowało korzystanie z pornografii (Carroll i in. 2008), co może wynikać z coraz lepszego dostępu do zasobów i możliwości internetu. W innych badaniach deklaracje Polaków uplasowały się na poziomie 70–85% (Lewczuk i in. 2020). Korzystanie z pornografii oddziałuje wielowymiarowo na szereg aspektów społecznych, psychologicznych czy indywidualnych.

Pornografia 2.0 – pornografia tworzona przez użytkowników

Nazwa „pornografia 2.0” odwołuje się do pojęcia „web 2.0”, czyli zjawiska polegającego na współuczestniczeniu użytkowników sieci w tworzeniu jej zawartości. Serwisy oparte na *user-generated content* (UGC, zawartość generowana przez użytkowników) to między innymi Youtube, Facebook, Instagram, Twitter i Wikipedia. Web 2.0 to środowisko dynamiczne, w którym większość użytkowników jest jednocześnie nadawcami treści. Zjawisko UGC ma wiele pozytywnych kontekstów – przykładem mogą być popularyzujące naukę różnego rodzaju pasje czy kulturę kanały na Youtube, prowadzone przez pasjonatów danej dziedziny. Analogiczne zjawisko zaszło w przypadku pornografii, ale jego charakter nie jest jednoznacznie pozytywny. Pornografię publikują dziś już nie tylko wytwórnie filmowe specjalizujące się w tego typu treściach, ale także sami użytkownicy. Każdy może nakręcić pornograficzne treści. Powstają „niezależne wytwórnie” czy „grupy hobbystyczne”, które bez rejestrowania działalności oraz ujawniania swojej tożsamości mogą wyprodukować dowolny materiał pornograficzny, a następnie umieścić go na jednym z licznych portali internetowych. Wybrane strony pozwalają każdemu użytkownikowi nie tylko oglądać pornografię, ale też publikować dowolne treści z nią związane. Wynikające z tego zagrożenia są oczy-

wiste – sprawdzenie, czy osoby występujące w danym materiale są pełnoletnie i czy robią to dobrowolnie, jest praktycznie niemożliwe.

Kanadyjska firma Mindgeek jest właścicielem ponad 100 stron pornograficznych oraz kilku wytwórni filmowych dla dorosłych. Do jej najpopularniejszych serwisów można zaliczyć m.in. Redtube, Youporn, XTube, SpankWire, ExtremeTube, Men.com, My Dirty Hobby, Thumbzilla, PornMD, GayTube, WhyNotBi.com, jednak przodującym portalem jest działający od 2007 roku serwis Pornhub.com. Ten pornograficzny serwis internetowy umożliwia publikowanie i oglądanie amatorskich bądź profesjonalnych filmów pornograficznych – i dzięki temu zarabia na kontach premium (umożliwiających oglądanie filmów w większej rozdzielczości) oraz reklamach. Korzystając z liberalizacji podejścia do pornografii, właściciele firmy konsekwentnie kreowali serwis jako rozrywkę dla odpowiedzialnych dorosłych. Pornhub przez ostatnie lata zwiększał swoją popularność w mediach przez tworzenie dowcipnych kampanii reklamowych i społecznych. Na przykład w 2014 roku w ramach kampanii *Pornhub gives America wood*¹ zasadzono blisko 15 tysięcy drzew (Visser 2014). W innej kampanii, zatytułowanej *The dirtiest porn ever*², widzowie proszeni byli o kliknięcie w film, którego akcja toczyła się na zaśmieconej plaży. Dochód z kampanii przekazano organizacji zajmującej się oczyszczaniem oceanów z plastiku (Silver 2019). Tego typu kampanie są obecne w przestrzeni publicznej i komentowane przez mainstreamowe media. W 2017 roku portal uruchomił także podstronę Pornhub Sexual Health Center, na której publikowane mają być treści dotyczące bezpiecznego seksu, chorób przenoszonych drogą płciową czy choćby infekcji pochwy. Powstał także podserwis Pornhub Insights, prezentujący treści niepornograficzne, dzięki czemu strona może pojawiać się i być udostępniana w szerszym środowisku internetowym oraz innych mediach. Każdy użytkownik serwisu Pornhub może swobodnie dodawać do portalu treści – pod warunkiem, że nie są to treści nielegalne, takie jak pornografia dziecięca, zoofilia czy też materiały, do których publikujący nie posiada praw autorskich. Okazuje się jednak, że nie wystarczy wpisać zakazy w regulaminie użytkowania serwisu. Śledztwo dziennikarskie przeprowadzone przez Nicholasa Kristofa, dziennikarza „New York Timesa” (2020), wykazało, że nie egzekwowano przestrzegania regulaminu, a na portalu można było znaleźć nie tylko dziecięcą pornografię, ale też sceny gwałtów, nagrania z kamer ukrytych w szatniach i łazienkach czy stosunki z nieprzytomnymi

¹ Tłumaczenie: Pornhub zapewnia Ameryce drewno, „wood” jest w języku angielskim slangowym określeniem erekcji.

² Tłumaczenie: Najbrudniejsze porno świata.

kobietami. W artykule *The children of Pornhub* (2020) Kristof podał, że według jego informatorów serwis zatrudniał jedynie 80 moderatorów, co przy 6,3 miliarda filmów przesłanych na serwery Pornhuba w roku 2019 było niewystarczające. Wyznaczenie tak niewielkiej liczby osób do weryfikowania publikowanych nagrań powinno niepokoić. Dla porównania, Facebook zatrudnia 15 tysięcy moderatorów (Kristof 2020), którzy – jak podaje Internet Watch Foundation, brytyjska organizacja działająca na rzecz zapobiegania wykorzystywaniu seksualnemu – w ciągu trzech miesięcy usuwają ponad 12 milionów obrazów, filmów i zdjęć powiązanych z wykorzystywaniem dzieci. Twitter zamknął z analogicznych powodów 264 tysięcy kont użytkowników w przeciągu pół roku. Pornhub zaś zaraportował 118 przypadków wykorzystywania nieletnich w przeciągu 3 lat w okresie 2017–2019 (Kristof 2020).

Trudno zbadać, jak liczne i poważne są konsekwencje tego typu działań. Wiadomo o przynajmniej kilkunastu osobach, które znalazły w serwisie nagrania gwałtów, których były ofiarami. Kolejnych kilka (ujawnionych) przypadków dotyczy nastolatek, które za namową partnerów nagrały się w intymnych okolicznościach, i których nagrania – bez ich zgody – krążą w sieci od wielu lat. Wiele osób publikuje w sieci, w ramach zemsty, intymne materiały swoich byłych partnerów. Opisano przypadki kilkadziesiątu młodych, pełnoletnich kobiet, które nie wyraziły zgody na opublikowanie na Pornhub pornografii ze swoim udziałem (jedna z nich została zamordowana). Reportaż Kristofa osnuty jest wokół osoby Sereny Fleites. Gdy miała czternaście lat, dała się namówić chłopakowi, w którym była zakochana, na nagranie intymnego filmu. Dziś 19-letnia kobieta jest po próbie samobójczej, udało jej się pokonać uzależnienie od narkotyków, w które popadła w wyniku ostracyzmu społecznego. Jest bezdomna i mieszka w samochodzie. Nagrania takie jak Sereny nie tylko pojawiają się na Pornhub, ale – choć są usuwane na żądanie samych zainteresowanych, ich prawników czy organów ścigania – regularnie tam wracają, ponieważ Pornhub, w przeciwieństwie do choćby Youtube, znacząco ułatwiał użytkownikom pobieranie filmów na dysk. Między zgłoszeniem filmu do usunięcia a reakcją jednego z niezliczonych moderatorów zazwyczaj upływało wystarczająco dużo czasu, by przynajmniej kilku użytkowników mogło pobrać film, a następnie zamieścić go ponownie – na tym portalu lub jednym z setek innych, które w przeciwieństwie do samego Pornhub często nie mają żadnej moderacji i działają częściowo lub całkowicie nielegalnie. Po publikacji Kristofa Pornhub usunął 9 milionów (z 13 milionów) filmów. Zlikwidował też możliwość pobierania filmów ze strony (ale nadal jest to możliwe z użyciem odpowiedniego oprogramowania, na to jednak serwis nie ma wpływu) i zwiększył liczbę moderatorów.

Metodologia badań własnych

W niniejszej pracy pojawiły się wybrane studia przypadków. W ramach działalności telefonu pomocowego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie przeprowadzono ponad 165 konsultacji – od marca 2020 roku do lipca 2023 roku – z osobami potrzebującymi wsparcia psychologicznego. Działania oferowane przez uczelnię są bezpłatne, skierowane głównie do studentów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, ale także do absolwentów, pracowników administracji czy innych powiązanych osób np. rodziców studentów. Rozmowy przeprowadzane są co najmniej kilkakrotnie z jedną osobą. Osoby badane zgodziły się na wykorzystanie ich przykładów w pracy badawczej. W pracy nie przedstawiono danych umożliwiających rozpoznanie uczestników.

Celem badań było sprawdzenie i udokumentowanie trudności osób, które zgłaszały się po pomoc udzielaną w ramach telefonu pomocowego. Omówione poniżej przypadki zostały wskazane przez sędziów kompetentnych, którzy zostali poproszeni o analizę dostępnego materiału. Wybory opierały się na wewnętrznej ankiecie, która miała pomóc w przygotowaniu odpowiednich przykładów pomagających rozbudować część teoretyczną niniejszej pracy. Problematyka związana z tymi zagadnieniami była wielowymiarowa ze względu na ilość wątków podejmowanych przez osoby zgłaszające się po pomoc. Do najistotniejszych można zaliczyć te związane z problemami adaptacyjnymi, brakiem motywacji, lękiem, depresją, problemami emocjonalnymi, przemocą, uzależnieniami czy zagrożeniem suicydalnym. Zatem prezentowane poniżej studia przypadków nie były jedynymi formami działalności świadczonej w ramach funkcjonowania telefonu pomocowego.

Studium przypadku 1

Psycholog został poproszony o udzielenie pomocy psychologicznej w formie rozmowy telefonicznej w dniu 20.06.2021 r. o godz. 18.00, 1.07.2021 r. o godz. 19.00 oraz 5.07.2021 r. o godz. 14.00. Osoba badana dowiedziała się o możliwości przeprowadzenia rozmowy telefonicznej ze strony internetowej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Wybrała terapeutę/psychologa/pracownika ze względu na zakres jego zainteresowań naukowych dostępnych na stronie internetowej.

Płeć: kobieta

Wiek: 29

Diagnoza: F34 – uporczywe zaburzenia nastroju (afektywne)

Powód zgłoszenia: uczucie niepokoju, trudności z zasypianiem, koszmary sennie. Osoba badana zauważyła, że jej stan pogorszył się w ciągu ostatnich sześciu miesięcy. Kobieta często miała problemy z funkcjonowaniem psychologicznym: „Nie wiem od czego mogłabym zacząć, ale od zawsze miałam trudności związane z ogólnie ujmując seksualnością. W przeszłości molestowanie przez wujka, później problemy związane z zajściem w ciążę, a w ostatnim czasie wypłynął film, który został nagrany przez mojego byłego męża. Mąż był moim jedynym oparciem, gdyż zawsze te kontakty seksualne sprawiały mi ból, bo ciągle przypominam sobie o tym, co miało miejsce w przeszłości”.

Próby samobójcze w przeszłości: w przeszłości miała trzy próby samobójcze, skutkujące hospitalizacją. Kobieta pierwszą próbę samobójczą podjęła w wieku 15 lat (uznała, że przyczyną było zdanie sobie sprawy z tego, że była molestowana seksualnie). Kolejna próba miała miejsce, kiedy osoba badana była w wieku 27 lat (uznała, że główną przyczyną wówczas była utrata nadziei na bycie matką – po sześciu latach starania o ciążę zakończonych niepowodzeniem). Ostatnia próba samobójcza miała miejsce w czerwcu 2021 roku (uznała, że przyczyną była sytuacja związana z rozwodem i wypłynięciu na platformy nagrań stosunków z mężem). Jak wspomina: „(...) temat seksualności od wielu lat mnie prześladowe. Molestowanie, brak możliwości posiadania potomstwa, in vitro i inne działania. Teraz rozstanie z mężem i jego złość na mnie, która przejawiała się w tym, że zaczął publikować nasze filmy. Trafiły one do mojej firmy i mocno wpłynęły na kolejne kroki – szykanowanie, brak akceptacji i złe traktowanie przez szefostwo”.

Stosunek do życia: brak chęci do życia („nic mnie już nie cieszy”)

Czynniki ryzyka: problemy natury psychicznej, brak wsparcia, trudności w zaakceptowaniu siebie, trudności rodzinne, nawracająca depresja i brak wsparcia ze strony bliskich, trudności związane z prokreacją: „Od pewnego czasu odczuwam bardzo negatywne emocje. Czuję, że jest coraz gorzej. Nigdy nie spodziewałabym się, że te kwestie związane z seksualnością mogą mi przysporzyć tyle problemów. Wiele koleżanek mówi «daj spokój, to tylko film», ale ja pracuję w zawodzie zaufania społecznego i istnieje prawdopodobieństwo, że nie będę mogła dalej w nim pracować. Te filmy były dość specyficzne. Ja zawsze miałam trudności z podejmowaniem aktywności seksualnej – seks sprawiał mi zawsze ból i ogólne cierpienie. To, co zrobił były mąż, to była dla mnie największa kara”.

Czynniki ochronne: poszukiwanie możliwości poprawy zdrowia, otwartość na nowe doświadczenia, brak sztywności myślenia, chęć wyjścia ze strefy komfortu, chęć posiadania własnych pieniędzy i uzyskania niezależności finansowej.

Plany na przyszłość: zakończenie hospitalizacji, rozpoczęcie terapii własnej. Kobieta dopowiada: „Mam nadzieję, że wyjście z traumy z przeszłości pozwoli mi na realizowanie siebie jako mama. Wielu lekarzy mówi, że moje problemy z płodnością mogą być związane z tym, że mam do czynienia z mocno stresującym otoczeniem, tak w sumie może być”.

Rekomendacje: podjęcie terapii zgodnie z uwarunkowaniami osoby badanej (właściwa mogłaby być terapia psychodynamiczna).

W tej sytuacji problemy związane z pornografią stanowiły jeden ze składowych powodujących kryzys u kobiety. Istotne jest wskazanie zemsty jako czynnika determinującego upublicznienie intymnego nagrania.

Studium przypadku 2

Psycholog został poproszony o pomoc w celu udzielenia pomocy psychologicznej w formie rozmowy telefonicznej w dniu 30.06.2021 r. o godz. 15.00, 2.07.2021 r. o godz. 15.00 oraz 6.07.2021 r. o godz. 15.00. O możliwości skorzystania z konsultacji psychologicznej osoba dowiedziała się ze strony internetowej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Wybrała terapeutę/psychologa/pracownika, bazując na jego zainteresowaniach naukowych opisanych na stronie UMCS.

Płeć: męczyzna

Wiek: 31

Diagnoza: F33 – zaburzenia depresyjne nawracające (zaburzenie afektywne jednobiegunowe)

Powód zgłoszenia: koszmary senne, ogólny zły stan psychiczny, skłonność do uzależnień behawioralnych (hazard, pornografia). Badany zauważył, że w ostatnim czasie stan jego zdrowia – psychicznego i fizycznego – się pogorszył. Leczenie psychiatryczne podejmuje od 2014 roku. Badany stwierdza: „Zawsze wiedziałem, że są takie rzeczy, od których się uzależniam. Od najmłodszych lat był to hazard. Teraz, w tym życiu dorosłym, jest to pornografia. Nie ma dnia, żebym nie oglądał pornografii. Myślę, że to nie jest największy problem. Ten najtrudniejszy, który zabiera mi radość życia, to jest to, że zniszczyłem życie moje i mojej żony (...). Jeśli chodzi o pornografię, to było to na początku około 4 filmów dziennie, kończyłem wytryskiem po każdym filmie. Później było to 7, 10 filmów i na końcu już nie uczyłem się, nie pracowałem dodatkowo, tylko oglądałem. Moja żona chciałaby mieć dzieci, ja zresztą też, ale przez to uzależnienie brakuje mi chęci do takiego realnego zbliżenia. Żona nie lubi takich rzeczy, które ja oglądam, i które jeszcze sprawiają mi radość. Ona mówi, że czuje

się wdową za życia, nie może zrozumieć, jak seks z internetu może być lepszy od tego, który może być w realu”.

Próby samobójcze w przeszłości: w przeszłości dwie próby samobójcze skutkujące hospitalizacją. Pierwsza próba samobójcza w wieku 21 lat związana była m.in. z ogromnymi długami (hazard). Ostatnia próba samobójcza miała miejsce w czerwcu 2021 roku. Badany uważa, że: „(...) ta próba była spowodowana tym, że nasze życie małżeńskie jest beznadziejne. Żona chce mieć dzieci, a ja nie jestem w stanie sprostać najprostszym sprawom łóżkowym. Jest to dla mnie ogromna porażka. Jesteśmy młodym, bo z trzyletnim stażem, małżeństwem. Nie wiedziałem, że nawet po ślubie nie będę w stanie realizować takich podstaw (...). Jak pani pyta, jak się czuję w skali od 1 do 10, to czuję się o wiele gorzej niż na 1. Jest strasznie”.

Stosunek do życia: osobę badaną charakteryzuje duża ambiwalencja. Mówi: „(...) od momentu, kiedy żona powiedziała mi, że się ze mną rozwiedzie, ponieważ nie mogę jej dać dzieci, bo nawet nie dochodzi do stosunku, czuję się okropnie. Nigdy bym nie pomyślał, że tak bardzo się uzależnię od pornografii”.

Czynniki ryzyka: problemy natury psychicznej, brak wsparcia, trudności w zaakceptowaniu siebie, trudności rodzinne, nawracająca depresja i brak wsparcia ze strony bliskich, trudności związane z seksualnością, uzależnienie od pornografii, ogólna skłonność do uzależnień. Mężczyzna relacjonuje: „Nie mam wsparcia ze strony najbliższych. Boję się, że specjaliści mi nie pomogą. W pracy dodatkowej też okropnie. Na wykładach na studiach też mam ochotę tylko włączyć film pornograficzny. Inne rzeczy mnie nudzą. Zapomniałem wspomnieć, że w pewnym momencie brałem kredyty w parabankach, żeby kupować konta premium, bo wszystko, co było dostępne za darmo, już mnie nie zaspokajało lub nie chciałem już tego oglądać drugi raz – nie było tej ekscytacji. Kiedyś wydałem 10 tys. złotych w tydzień, gdyż jeszcze korzystałem z usług internetowych w tym zakresie. Mój przychód miesięczny to niekiedy 1000 zł na wszystko”.

Czynniki ochronne: poszukiwanie możliwości poprawy zdrowia, otwartość, chęć zmiany oraz poprawy swojej sytuacji rodzinnej, próba podejmowania leczenia uzależnienia.

Plany na przyszłość: zakończenie hospitalizacji, rozpoczęcie terapii własnej, prowadzenie dziennika uczuć. Mężczyzna wyznaje: „Chciałbym, abyśmy nie mieli tych problemów prokreacyjnych. Zdaję sobie sprawę z tego, że moja żona jest przeze mnie nieszczęśliwa, bo marzy o dzieciach. Dla mnie też to jest ważne. Chciałbym się bardziej cieszyć realnym życiem niż tym związanym z cyberświatem”.

Rekomendacje: podjęcie terapii zgodnie z uwarunkowaniami osoby badanej (właściwa mogłaby być terapia uzależnień, terapia poznawczo-behawioralna).

W tym przypadku pornografia stanowi kolejny czynnik doprowadzający do uzależnienia mężczyzny. Wskazuje, że przez mało realistyczny obraz prezentowany w nagranych treściach ma realne trudności w utrzymaniu zainteresowania obiektem seksualnym w prawdziwym życiu. Do aspektów przyczyniających się do kryzysu można zaliczyć brak możliwości spełnienia swoich pragnień seksualnych.

Podsumowanie

Zagadnienia związane z seksualnością, prokreacją, a także pornografią stanowią inspirację do wielu badań społecznych i psychologicznych. Niewątpliwie wymagają one jednak od badaczy oraz użytkowników internetu głębokiej świadomości. Istotnymi kwestiami są np. sposoby nagrywania filmów pornograficznych, udział aktorów (ich wiek), zgody na wykorzystywanie nagrań prywatnych.

W świetle opisanych przykładów widoczne staje się, jak bardzo pornografia może wpływać na rozwój zaburzeń i problemów natury psychicznej. W niektórych przypadkach taki kryzys prowadzi do myśli samobójczych, a nawet prób odebrania sobie życia. Niewątpliwie seksualność stanowi ważny aspekt ludzkiego życia, natomiast brak pomocy, wstyd czy brak środków finansowych do realizowania konkretnych zamierzeń może doprowadzić do poważnych konsekwencji w życiu nie tylko jednostki, lecz także systemu rodzinnego.

Choć przytoczone przykłady różnią się od siebie, w obu przypadkach duże znaczenie w funkcjonowaniu badanych odgrywa sfera seksualna. Nieprawidłowości w jej funkcjonowaniu oddziałują na inne dziedziny życia, często przejmując kontrolę nad działaniem. Nadużywanie materiałów publikowanych na stronach pornograficznych może doprowadzać do nieprawidłowości w sferze emocjonalnej, powodować obsesje w myśleniu oraz determinować pewnego rodzaju zachowania. Natomiast w przypadku bycia ofiarą udostępniania filmów erotycznych (bez zgody osoby zainteresowanej) pojawiają się trudności w zakresie samooceny i w funkcjonowaniu społecznym. Jako główne motywy działania w fazie początkowej uzależnienia od pornografii można wskazać: ciekawość nowych doznań, chęć eksperymentowania, nudę, presję grupy społecznej, poszukiwanie bliskości i miłości oraz chęć zaspokojenia potrzeby bezpieczeństwa. Ryzyko rozwinięcia się takich zaburzeń u osoby jest wzmagane przez

czynniki kulturowe, czynniki warunkowane rodzinnie oraz czynniki osobowościowe. Wśród tych ostatnich wskazuje się: osamotnienie będące skutkiem braku zaspokajania potrzeb psychicznych, niedojrzałość emocjonalną, niedojrzałe sposoby radzenia sobie ze stresem oraz brak umiejętności budowania relacji międzyludzkich (Niewiadomska i in. 2005).

Istnieje wiele badań nad pornografią, jednakże wydają się one niewystarczające. Każdego roku przybywa ofiar, które przez aspekty związane z seksualnością doświadczają kryzysów. Mimo wielu inicjatyw badaczy, problem wymaga dalszej weryfikacji. Dla przykładu przeanalizowany został wpływ długotrwałego spożycia pornografii na wartości rodzinne (Zillmann, Bryant 1988), a także przedstawiony został model zintegrowany, który dotyczy problemów związanych z używaniem pornografii.

Korzystanie z treści pornograficznych, oprócz aspektów psychologicznych, ma także aspekty społeczne – przeanalizowany został związek między pornografią a agresją seksualną (Malamuth, Addison i in. 2000) czy wpływ konsumpcji pornografii na relacje i wzorce seksualne u mężczyzn (Bridges, Sun i in. 2016). Natomiast w kwestiach zdrowotnych podejmowano tematy dotyczące czynników predykcyjnych i wzorców korzystania z pornografii wśród młodzieży (Kraus, Meshberg-Cohen i in. 2015) oraz badano samoocena skutków spożycia pornografii u heteroseksualnych mężczyzn (Hald, Malamuth 2016).

Pornografia wpływa na życie zarówno jednostek, jak i całego społeczeństwa. Konieczność zajmowania się tematem pornografii wynika z potrzeby zrozumienia jej negatywnego, ale i pozytywnego wpływu, a także zidentyfikowania skutecznych strategii zarządzania jej negatywnymi konsekwencjami. Badania naukowe odgrywają kluczową rolę w dostarczaniu rzetelnej wiedzy na ten temat, co może przyczynić się do opracowania odpowiednich interwencji, edukacji i polityk społecznych.

Implikacje praktyczne

Na podstawie szeregu działań i rozmów pomocowych wyszczególniono implikacje praktyczne:

- warto zwiększyć profilaktykę dotyczącą aspektów związanych z seksualnością i prokreacją,
- należy poprawić dostęp do specjalistów zajmujących się kwestiami dotyczącymi seksualności, prokreacji czy zaburzeń seksualnych,

- warto umożliwić potrzebującym odbywanie darmowej terapii psychologicznej i psychoterapeutycznej w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia,
- należy zapewnić ogólnodostępne materiały edukacyjne w celu poszerzenia wiedzy z zakresu psychologii i psychiatrii,
- trzeba zachęcać do stosowania autoterapii nakierowanej na systematyczną pracę nad poczuciem własnej wartości, samokontrolą czy analizą swoich mocnych i słabych stron.

BIBLIOGRAFIA

- Bezpłatne wsparcie psychologiczne, <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,59,bezpłatne-wsparcie-psychologiczne,89242.htm> (dostęp: 8.07.2021).
- Bóthe B., Tóth-Király I., Orosz G., Potenza M.N., Demetrovics Z. (2020), *High-frequency pornography use may not always be problematic*, „Journal of Sexual Medicine”, 17 (4), s. 793–811.
- Brand M., Blycker G.R. & Potenza M. (2019), *When pornography becomes a problem: Clinical insights*, „Psychiatric Times”, 36, 12, <https://www.psychiatric-times.com/cme/when-pornography-becomes-problem-clinical-insights> (dostęp: 8.07.2021).
- Bridges A.J., Sun C., Ezzell M.B. & Johnson J.A. (2016), *Pornography and the male sexual script: An analysis of consumption and sexual relations*, „Archives of Sexual Behavior”, 45 (4), s. 983–994.
- Camilleri C., Perry J.T., Sammut S. (2021), *Compulsive internet pornography use and mental health: A cross-sectional study in a sample of university students in the United States*, „Frontiers in Psychology”, 11, s. 1664–1078.
- Carroll J.S., Padilla-Walker L.M., Nelson L.J., Olson C.D., McNamara B.C., Madsen S.D. (2008), *Generation XXX: Pornography acceptance and use among emerging adults*, „Journal of Adolescent Research”, 23 (1), s. 6–30.
- Diamond M., Uchiyama A. (1999), *Pornography, rape and sex crimes in Japan*, „International Journal of Law and Psychiatry”, 22 (1), s. 1–22.
- Grubbs J.B., Wilt J.A., Exline J.J., Pargament K.I. (2018), *Predicting pornography use over time: Does self-reported “addiction” matter?*, „Addictive Behaviors”, 82, s. 57–64.
- Grubbs J.B., Perry S.L., Wilt J.A., Reid R.C. (2018), *Pornography problems due to moral incongruence: An integrative model with a systematic review and meta-analysis*, „Archives of Sexual Behavior”, 47 (3), s. 725–742.

- Hald G.M., Malamuth N.M. (2016), *Self-perceived effects of pornography consumption among heterosexual men*, „Archives of Sexual Behavior”, 45 (4), s. 1017–1027.
- Kraus S.W., Meshberg-Cohen S., Martino S.C. (2015), *Predictors and patterns of pornography use among male and female adolescents*, „Journal of Adolescent Health”, 56 (6), s. 662–668.
- Kristof N. (2020), *The children of Pornhub*, <https://www.nytimes.com/2020/12/04/opinion/sunday/pornhub-rape-trafficking.html> (dostęp: 8.07.2021).
- Lewczuk K. i in. (2020), *Evaluating pornography problems due to moral incongruence model*, „Sex Medicine”, 17 (2), s. 300–311.
- Malamuth N.M., Addison T., Koss M.P. (2000), *Pornography and sexual aggression: Are there reliable effects and can we understand them?*, „Annual Review of Sex Research”, 11 (1), s. 26–91.
- McCormack M., Wignall L. (2017), *Enjoyment, exploration and education: Understanding the consumption of pornography among young men with non-exclusive sexual orientations*, „Sociology” 51 (5), s. 975–991.
- Mellor E., Duff S. (2019), *The use of pornography and the relationship between pornography exposure and sexual offending in males: A systematic review*, „Aggression and Violent Behavior”, 46, s. 116–126.
- Niewiadomska I. i in. (2005), *Seks. Uzależnienia: fakty i mity*, Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Pornhub, 2019 year in review, <https://www.pornhub.com/insights/2019-year-in-review#2019> (dostęp: 8.07.2021).
- Silver C. (2019), *Pornhub's dirtiest porn ever campaign seeks to clean up our nasty beaches*, <https://www.forbes.com/sites/curtissilver/2019/08/27/pornhubs-dirtiest-porn-ever-campaign-seeks-to-clean-up-our-nasty-beaches/?sh=79d1ff1c765e> (dostęp: 8.07.2021).
- Visser. N. (2014), *Pornhub wants to 'give America wood,' literally*, https://www.huffpost.com/entry/pornhub-planting-trees_n_5240803 (dostęp: 8.07.2021).
- Wright P.J., Tokunaga R.S., Kraus A. (2015), *A meta-analysis of pornography consumption and actual acts of sexual aggression in general population studies*, „Journal of Communication”, 66, 1, s. 183–205.
- Zillmann D., Bryant J. (1988), *Effects of prolonged consumption of pornography on family values*, „Journal of Family”, 9 (4), s. 518–544.

STRESZCZENIE

Niniejszy artykuł stanowi próbę podsumowania zagrożeń związanych ze stosunkowo nowym zjawiskiem, jakim jest pornografia. Praca ma wymiar teoretyczno-praktyczny, ponieważ oprócz części teoretycznej i przeglądu dostępnej literatury zajęto się aspek-

tami związanymi z przedstawieniem wybranych przykładów case study z praktyki psychologicznej dotyczącej działalności w telefonie pomocowym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Inicjatywa ta rozpoczęła się w marcu 2020 roku, podczas pracy zdalnej w czasie pandemii koronawirusa. Telefon przeznaczony był głównie dla studentów UMCS. Artykuł przedstawia dwa studia przypadków – osób, które korzystały z telefonicznego wsparcia psychologicznego z powodu negatywnych konsekwencji oglądania pornografii w internecie. W pracy opisano przypadek 29-letniej kobiety doświadczającej trudności psychologicznych po wykorzystaniu filmu pornograficznego z jej udziałem, bez jej zgody. Dodatkowo posłużono się przykładem 31-letniego mężczyzny uzależnionego od pornografii oraz cierpiącego z powodu trudności prokreacyjnych. Badania nad pornografią wciąż spotykają się z kontrowersjami, a ich wyniki mogą się różnić. Istnieje potrzeba dalszych badań, aby lepiej zrozumieć wpływ pornografii na jednostki i na całe społeczeństwo.

SŁOWA KLUCZOWE: internet, pornografia, pedofilia, przemoc, wykorzystywanie seksualne, telefon pomocowy

SUMMARY

This article is an attempt to summarize the risks associated with the relatively new phenomenon of pornography. The work has a theoretical and practical dimension, because in addition to the theoretical part and a review of the available literature, aspects related to the presentation of selected examples of a case study from psychological practice regarding the activity in the helpline of the Maria Skłodowska-Curie University in Lublin were addressed. This initiative started in March 2020 with the start of remote work due to the coronavirus. The phone was intended mainly for UMCS students. The essence of the article is to present two case studies of people who used telephone psychological support due to the negative consequences of watching pornography on the Internet. The paper presents a case study of a 29-year-old woman experiencing psychological difficulties after using a pornographic film with her participation without her consent. In addition, the example of a 31-year-old man addicted to pornography and reduced procreative abilities was used. Research on pornography continues to be controversial, and the results of different studies can vary. More research is needed to better understand the impact of pornography on individuals as well as society.

KEYWORDS: internet, pornography, pedophilia, sexual abuse, violence, help phone

MARLENA STRADOMSKA – Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Pedagogika / Pedagogy

Przysłano do redakcji / Received: 19.02.2022

Daty recenzji / Revised: 17.06.2022; 17.06.2022

Data akceptacji do publikacji / Accepted: 31.10.2023